

ПРОФЕСОР ТАЛАЛАЙ

ВІРА ВОВК

РІО-ДЕ-ЖАНЕЙРО

2018

ОБКЛАДИНКА: ВВ

АВТОРКА ВЖИВАЄ ПРАВОПИС

Г. ГОЛОСКЕВИЧА

УСІ ПРАВА ЗАСТЕРЕЖЕНІ

Моїм Ластівочкам:

Юлі Григорчук
Олі Смольницькій
Наді Гаврилук

з любов'ю
Віра Вовк

СТРУМ

Наче в калейдоскопі,
Постійно міняється струм життя.
Стою зачудована нині,
Кинувши зір за плече.

Був, як розбурене море,
Потім, як лагідна хвиля;
Чи кине тепер знічев'я
У рвучкий водоспад?

Я – човник з крихкого паперу
В цім нерозгаданім струмі.
Провадь мене, ангеле долі,
Де гавань призначення жде.

САДИБА

Я влаштувалася на чужині,
Адже наука й праця
Завжди приносять плід.

Моя садиба при Бульварі Палісандрів
Красується верандою й бальконом.

У глечиках – іксорії, троянди,
Та африканські фіялки.

Своїх студентів маю за дітей.
Не було часу на свою родину,
Й уява править за пережиття.

БАЗАРИ

В дозвіллі я по світу мандрувала,
Де на місцевих базарах
Можна добути за копійки
Душу народів.

На хребті Андів, у Пукарі,
Що ділить води океанам,
Купила череп'яних двох бичків
І на колінах привезла
До себе в Лісабону.

Моя ялинка на Різдво
Уся в прикрасах з Мехіко й Перу,
Вертеп, кераміка від мами,
В колі ягнят і бразилійських пав.

На стінах і полицях – пам'ятки
Різних країн і різного підсоння...

Мої колеги мене мають за багачку,
Але багата я ніколи не була.

РЕЧІ

У мене на полицях багато речей
З дерева, металю й глини;
Шукаю тепер тільки того добра,
Що у вічності одержиме.

УЯВА

Я завжди жила більше уявою,
Ніж явою.

На повне життя
Не ставало достатньо часу.

Вчора я довго марила
Під крилатим ливанським кедром,
А потім довго дивилася
З фортеці Святого Юра в Сідоні
На кучері хвиль
У пурпуровому заході сонця,
Що повертали нареченим
У каравелах далеке кохання.

КАЛІФ
(Л.П.)

Я не певна, де перше зустріла каліфа:
На базарі в Багдаді,
В мечеті Шіраза,
Чи на престолі Палати Троянд
У Тегерані.

Але добре пригадую
Синій спалах очей під лукастими бровами
Й лукаву усмішку.

Говорили мені,
Що каліф бородатий, старий, –
То були тільки ревнівні вигадки.

Ми годували пав у палацовім саду,
Грали на цитрі,
Змагалися на шахівниці,
Цілувалися під балдахином,
А потім ...
(Дальші історичні записки
Загубилися в часі).

МАГАРАДЖА

Магараджа з Мадраса
Часом приходить до мене
Серед безсонної ночі
Й тягне кудись оглядати
Під вулканом печерні малюнки,
Чи слухати пророцтва ворожки
Або свистів у святому мавп'ячому лісі
На маляйському острові.

Хоче зі мною піднятися
До вершка Джумалюнгви*,
Аби з висот оглядати
Далекі країни світу.

Він бажає зробити мене
Магаранею Мадраса,
Але я ще вагаюся
Між ним і каліфом.

*Монт Еверест

СВЯТА ВЕЧЕРЯ

Гурток добродійців
При нашій церкві
Перед Різдвам збирає
Безродинних і безпритульних
До Святої Вечері.

Цього року між нами з'явився
Усім невідомий грек
На ім'я Талалай,
(Утікач чи баніт –
Хто наважувався б питати?)

Висока постать, сумна усмішка,
Сивіючі скроні...

Після куті наш новий гість
Обнявся з гітарою,
Що біля нього лежала,
І до струн залунав
Його баритон.

ПІСНЯ ТАЛАЛАЯ

У небесному морі
Купаються зорі далекі,
І я мрію про тебе,
Загорнену в білу імлу.

Ти приходиш навшпиньки,
Торкаєшся сивої скроні
Й леготом поцілунку
Потішаєш сумного мене.

Будь постійно зі мною,
Мій ангеле долі,
Бо я тут – без надії
У самотній пільмі.

ВІДЬОМСЬКІ РОКИ

Цей спів болячою хвилею
Доторкнувся мого єства:
Пригадалися давні відьомські роки,
Коли мамі доводилось
Міняти родинні цінності
За окраєць житнього хліба.

Ті відьомські роки
Я прожила голодна й гола:
З вирізків різних тканин
Шила собі сукенку,
На дерев'яні підешви
Прибивала крайку навхрест
І в таких черевиках ходила
Майже весь рік...

І як такому Талалаю
У чужій країні
Святкувати самотнє Різдво?

ЯЛИНКА

Біля ялинки на тебе спливає
Щастя з небесного храму.
Поділи його з другими! Тоді будеш
Подвійно щаслива.

ЗАПРОШЕННЯ

Я підійшла до нього
Й приязно мовила:

«Якщо в вас немає
На завтрішній день домовлення,
Мої друзі й я
Запрошуємо вас на обід.
Адреса: Бульвар Палісандрів, сім,
Останній поверх.
Моє ім'я – Інесса».

Зворушений Талалай
З глибоким поклоном
Прийняв запрошення.

ОБІД

Вишиваний обрус на столі,
З кухні розноситься аромат.

Гість прийшов, як годиться,
З букетом рожевих хризантем.

До кожного з присутніх
Мав лагідне слово.

Хвалив вареники, борщ,
Кутю й господиню.

Підносив келих вина
За голос серця й душі.

Потім цікаво розглядався
По стінах і полицях:
«Тут справжня садиба Муз!».

Усі мої гості,
Включно зі мною,
Ним зачаровані.

ПОРТРЕТ

Узрівши на етажерці
З білого алябастру Атену,
Зворушеним голосом мовив:
«Я відчував: тут садиба
Двійниці серця й духу!
Така статуетка стоїть
У моїм кабінеті в Атенах...».

Підійшов до мого портрета,
Що Мальва намалювала:
«Це – геніяльний твір»,
Признав скромній малярці.

Мальва зарожевіла, як мальва,
Бо який маляр чи поет
Не бажає почути тих слів
Від вагомої особистості?
«Ви працювали в Атенах?
Греція – мрія мистців...».

КАРТИНА

Один бачить картину
Як твір мистецтва,
Другий видить на ній
Свою кохану,
А третій зріє
Дорогоцінну раму,
Щоб у ній прикріпити
Свій власний портрет.

ОБ'ЯВА

«Я – професор. Колись викладав
Мітологію в високім училищі.
Світ повний невдячності до культури»,
Сказали тремтячі уста.
«Тільки в вашому колі
Відчуваю родинне тепло...».

Упала луска з наших очей:
Талалай був професор,
Ми могли ж догадатися
З постави, жестів, манер...

Ніхто не розпитував,
Хто його скривдив,
І за віщо його чужина....

«ДУРНЕНЬКА»

Тоді красуня Каміля
Запросила всіх на прем'єру
Дитячої п'єси «Дурненька»,
У якій грала ролю
Наївної дівчинки.

Знову наш друг-професор
Не знаходив слів на талант,
На грацію міміки й жестів
Молодої актриси.

Так усі ми вважали,
Що нас обдаровано,
Як ніколи раніше
У сірихні щодення.

РАДА

Три найближчі подруги,
Інесса, Мальва й Каміля,
Разом радили раду
Й вирішили забрати
Професора Талалая
Під наше крило.

Гурток добродійців
При нашій церкві
Мав контакти з людьми
Високих становищ,
Охочих для допомоги.

Зрештою, ми самі також
У дечому здатні на поміч.

З постановою діла
Почався наступний день.

ТРІУМФЕМІНАТ

Потужний був колись тріумвірат,
Ще потужніший був би тріумфемінат.
Хай би хоч раз історія зазнала
Чоловіками страченого блага!

ВІДЛИГА

Вдалося його примістити
В порожньому ательє
Нашої подруги Мальви
Й знайти йому працю
Викладача грецької мітології
В приватному інституті.

Він обідає в мене,
А вечерю бере зі собою
В бляшаній коробці.

Про розвагу
Дбає актриса Каміля,
Що завжди приносить
Дарчі квитки до театру.

Так ми його тим часом
По-родинному пригорнули.

ПРОФЕСОР ТАЛАЛАЙ

Усім відоме,
Що грецька мітологія
Не завжди надається
Для вух цнотливих попадянок,
Коли розказуєш подрібно
Пригоди Зевса з Ледою,
Европою, Альцестою,
Сатирів з німфами
Чи Афродити з Ересом.

Ті розкази на лекціях
Студентам до вподоби.
Професор Талалай втішається
Як славний науковець
Великим колом слухачів.

ЗАКОХАНІСТЬ

Ми всі закохані.

Мала закоханість
Нікому не шкідлива:
Це – свіжість почувань,
Це радість зустрічі, розмов
І спільних зацікавлень.
Це – насміхання й жарти
Без хитрощів і злоби.

Але біда, коли закоханість
Стає коханням і перетворить
Розлогий сміх у безгомінний щем.

Тим часом ми – радіємо життям
І думаємо про потреби дня.

РОЗШУК

Де ви ділися, пане професоре?

Шукаю вас по всіх усядах:
Під ліжком, у шафі,
У вазонику з африканською фіялкою,
В цукерничці, сільничці,
У шухляді з чернетками віршів,
Навіть в амфорі Цвілика,
А вас – як нема, так нема...

СЕРЦЕ

Я хотіла сховати своє серце
В мурашине яйце.
Бажала, щоб стало
Підземною річкою,
Тихе й глибоке,
Щоб не випливало наверх,
Як пісня весільна.

Прикрию його маріонеткою
І млинком молитов,
Хай люди втішаються грою,
Моляться по-тибетанськи
Й не заглядають крізь шпарку.

ОАЗА

Ходімо разом, де зеленіє
В пальмах дактилів наша оаза,
Де напуває вином зі скелі
Гойно гостинна джерельна чаша.

Де райські птиці – хвостаті ліри,
Де вічна юність рожевосяйна.
Свої ворота нам відчиняє
Щедре блаженство – фата-морґана.

ПОРТУГАЛЬСЬКА ВЕСНА

Прийшла весна
Тежу сміється по камінню
І дзвонять сині дзвоники на палісандрах.

Далекі кораблі
Креслять дороги кілями,
Як каравели, що колись везли
Фантастів і конкістадорів
У пошуках незнаної землі.

При звуках фаду
Будяться заспані мрії.

Самотнє серце
Бажає також для себе
Краплини меду.

ВІДВІДИНИ

У Талалая вже окреме
Приміщення, але що-тижня
З тістечками приходить
На традиційний чай,
Щоб розказати про новизни.

Завжди цікаво розглядає
Мої здобутки на полицях,
Любується бичками з Пукарі
Й маляйськими ляльками.

Учора він прийшов
Задуманий і наче неprisутній,
Квапливо попрощався
І на столі лишив конверт.

Здивована я з нього вийняла
Листок паперу й прочитала...

ЛЮБОВНИЙ ЛИСТ

Інессо! Я на смерть
У Вас закоханий! Простіть
Признатися, що цілу ніч
Аж до рожевого світанку
В любовному обнятті Вас тримав.
Простіть мені, бо відаю
Вашу цнотливість.

Я – грішник з безустанною уявою,
Що Ви – мені, Адамові,
Небесний подарунок, Ева,
Чи Афродита , що постійно
Для мене виринає з пін
Любовного бажання.

Не уявляю вже життя
Без ласки Вашої любови,
Інакше потону
В бездонну ніч, темінь і безгоміння...

РОЗДУМУВАННЯ

Цей лист улесливо торкнув
Мою закоханість,
Хоч також трохи розсмішив
Своїм характером
У стилі грецьких мітів.

Одначе непомітно
Підкралася мала підозра:
Чи не чекає Талалай
Як надолугу за свої страждання
Потішення бичками з Пукарі
Чи тибетанськими млинками,
Чи масками з Анголі?

Я вирішила бути деревом
У дождданню світла
Серед об'яв непевної погоди.

ПОКАЯННЯ

Після підозри
Приходить покаяння,
А після покаяння
Часом вертається
Подвійна підозра.

МІСТИЧНА ТРОЯНДА

Трояндою, що з пуп'янка
Загортається щораз рясніше
В пахучі пелюстки,
Розцвітає кохання.

Ніхто не спроможний
Оборонитися проти тієї
Містичної сили,
Бо наше серце – крихка посудина
В обіймах стихії.

ПОГІДНА ДНИНА

Я левітую хмаринкою
Над плесом,
Оглядаю в його дзеркалі
Своє обличчя.
Слухаю дзвони жайворонків
Над собою.

Усю мене пронизує
Раннє сонце,
Я у приязні з усією
Природою,
Найщасливіше сотворіння
Погідної днини.

КОНГРЕС

Декілька днів він не являвся,
І я молилася в тривозі;
Потім прийшов неголений і дивний:
Казав, що волочився вулицями
Й парками...

Згадав, що з Риму
Прийшло йому запрошення
До участі в конгресі мітологів,
Але що він не приготований
На таку подорож і всі видатки,
Що з нею зв'язані.

СПОНСОРСТВО

Уражена його появою,
Я в мить подумала: нагода
Прийшла як благодать,
Щоб повернути рівновагу
Мого друга.

Я сказала:
«Мій друже, цей конгрес
Потрібний для проміння
Вашого імени як науковця.
Дозвольте мені ролю
Вашої спонсорки. Колись,
Як прийде час, віддячите мені».

Професор без протесту
Прийняв мій подарунок.

РІВНОВАГА

Хтось молиться перед мечеттю Омара,
А хтось перед гробом Давида;
Когось хоронять у хвилях Ганґеса,
Іншого, під ребром Верховини;
Хтось просить прощення патріархів в Еброні,
Хтось інший – предків у катакомбах Лаври;
Одного ім'я світиться в вічності,
Іншого тане в бездонному океані.

І всюди існує рівновага Премудрости,
Невідома пройдешнім.

ЧАЙ НА ВЕРАНДІ

До мене прийшла Мальва
І ми пили чай на веранді.

Вона вагалася, мнялася,
Але вкінці добула з торбинки
Листок паперу:

«Читай,
Я не знаю, що думати».

Я пізнала відоме письмо
Й прочитала:

«Мальво! Я на смерть
У вас закоханий! Признаюсь,
Що всю ніч до світанку
Тримав вас у любовних обіймах...».
І так до самого кінця.

Я втратила віддих.

ДОВІР'Я

Тим часом Мальва цвірінькала:
«З одного боку мені
Те признання вельми приємне,
Але з другого маю підозру:
Знаєш, він залицяється
До різних моїх картин,
Що дорогі мені,
І яких не хотіла б позбутися...
Що ти думаєш?»

Тоді мені також
Довелося розкрити карти.
Я добула свого листа.
І з глибоким розчаруванням
Ми їх двох порівняли.

Що означало те дивне
Подвійне освідчення?
Чи при розумі Талалай,
Чи насміхається часом
Над нами?

ПРОМИНАННЯ

Як швидко минає хвиля цвітіння,
Як швидко спадають з палісандрів
Сині дзвоники й золоті шати...

Як швидко слово «кохання»
Листком на вітрі
Злітає на інше подвір'я...

Як швидко з пребілого дня
Містичним деревом
Виростає вселенна ніч.

АКТРИСА

До жінок у жалобі прибігла
Розсміяна юність, Каміля:

«Ви не повірите, від кого
Прийшов мені любовний лист!
Я голосно сміялась по дорозі
Й прохожі думали, напевно,
Що я здуріла!

Ось, читайте!

«Каміле! Я на смерть
У вас закоханий! Дозвольте
Мені признатися,
Що всеньку ніч я вас тримав
У любовнім обняття...».
Ха-ха-ха! А знаєте,
Хто автор цих рядків?
Достойний і поважаний
Професор Талалай!

Але то ще не все,
Послухайте, що далі!

КАПРІ

Моя єдина!

Запрошую тебе

Поїхати зі мною

На острів Капрі. У моїй кишені

Вже два квитки уранці на літак.

Той острів – справжній рай:

Там будеш виринати з піни моря,

Мов Афродита.

У розмаю саду

Будемо лиш удвох,

Неначе перші люди,

Щасливі й безтурботні,

Без невивідних виноградних

Листків на плоті...».

ЮНІСТЬ

Юносте! Як доля дарує тобі
Повний дзбан уроди й чару,
Попроси, щоб до них долила тобі
Також мудрости чарку.

РОЗУМНИЦЯ

Хотілося б разом з тобою
Збирати суниці край лісу
Або фіялки в саду,
Слухати цвіркіт синиць
І щебети солов'я.

Я не кваплюся, коханий,
Перед часом з тобою лягати
На весільне рядно!

ТЕАТР

У театрі життя
Часом бариш
Надягає маску
Любови й вірности.

Правда і злуда
В постійнім двобої,
Де витязем злуда,
Доки не впаде куртина.

ОБЛИЧЧЯ

Не кожен з папафійкою – святець,
У білім фартуху не кожен – лікар,
А коменяр, хоч чорний, то не чорт,
І вітер, хоч літає, – не шуліка.

Хочеш дивитися
В ненашмінковане,
Не покрите пелюстками
Людське обличчя.

ПРОЗРІННЯ

Ось де має відбутися
Славний конгрес, для якого
Потрібний був спонсор!

Ми три коханки Талалая:
Інесса, Мальва і Каміля
(Яка за сценою театру
Ніколи не була дурненька)
Прийшли до висновку, що вся
Його «закоханість» – то тільки
Мітологічна гра.

Він був закоханий у власний образ
Коханця, страдника і Зевса,
Якому все дозволене й доступне.
Ми всі йому той образ малювали.
І, може, всі його кохання були щирі.

Ми вирішили відписати
Утрьох в однім листі.

ЛИСТ ТРЬОХ ЛЮБАСОК

Шановний Друже Талалаю!

Пишуть Вам Ваші три коханки:
Інесса, Мальва і Каміля,
Діткнені виявом страждань
Вашого зраненого серця.

Ми чуємо, що Ваш конгрес
Змінив адресу й перенісся
З Риму до Капрі. Це чудово,
Бо Капрі – острів для ума.

На жаль, Каміля не спроможна
Летіти з Вами: в неї роля
«Розумниці» в новім театрі,
Збудованім поблизу нас.

Капрі, як звісно, рай у цвіттю,
Де явою стають дива,
То ж залишіться в тому раю!
Пропонуємо разом Вам.

МИ ТРИ

СІНО

Мені не треба відцвілих слів —
Сіна троянд на острозі.
Я слухала їх на Делосі й Капрі,
На вечірках Феррари й Сеговії.

Десь мусить рай-дерево рости
Вічно зеленого серця.
При його стовбурі я звую гніздом
Поезію для безсмертя.

ОЧИЩЕННЯ

Треба перебрести сім водоспадів Ігвасу*
Під свічниками аравкарій,
Перейти сім міст Піяуї*
З печерними рукотворами,
Переплисти сім бездонних морів,
Перетерпіти сім болів , сім розчарувань,
Щоб очисними увійти в блаженство.

* в Бразилії

ЗАПИТАННЯ

Він розвіявся, наче нірвана...

Запитую себе: хто такий – Талалай?

Ми нічого про нього не знали.

Може він зовсім не професор,

Може він власник антикварія,

Що продає вживані книги

На хідниках Пірею

І з браку покупців читає

Софокля, Аїсхіля й Гомера?

Я залишу його собі як персонаж уяви,

Може він прийде колись уночі

Зніматися разом до колон Партенона

Чи до мушлі театру в Епідаврї послухати

«Брекекекекс- коакс-коакс»

Безсмертних жаб Арістофана?

Я залишу його в погідній уяві

Серед безсонних теплих ночей

Між Каліфом і Магараджою

Як третю свою можливість...

УСМІШКА

Різноманітні дарунки
Приносить химерне життя,
Хай нас рятує усмішка
З несподіванок кожного дня!

НАУКА

Любов свою щедро розсій
По широкому полю,
Хай зеленіє й колоссям
Радує світ.

Але кохання віддай
Єдиній, вибраній грядці,
Щоб не розніс вітровій
Її сім'я бенкетом птахів.

ЗМІСТ:

С.

5. СТРУМ
6. САДИБА
7. БАЗАРИ
8. РЕЧІ
9. УЯВА
10. КАЛІФ
11. МАГАРАДЖА
12. СВЯТА ВЕЧЕРЯ
13. ЯЛИНКА
14. ПІСНЯ ТАЛАЛАЯ
15. ВІДЬОМСЬКІ РОКИ
16. ЗАПРОШЕННЯ
17. ОБІД
18. ПОРТРЕТ
19. КАРТИНА
20. ОБ'ЯВЛЕННЯ
21. «ДУРНЕНЬКА»
22. РАДА
23. ТРІЮМФЕМІНАТ
24. ВІДЛИГА
25. ПРОФЕСОР ТАЛАЛАЙ
26. ЗАКОХАНІСТЬ
27. РОЗШУК
28. СЕРЦЕ
29. ОАЗА
30. ПОРТУГАЛЬСЬКА ВЕСНА

31. ВІДВІДИНИ
32. ЛЮБОВНИЙ ЛИСТ
33. РОЗДУМУВАННЯ
34. ПОКАЯННЯ
35. МІСТИЧНА ТРОЯНДА
36. ПОГІДНА ДНИНА
37. КОНҐРЕС
38. СПОНСОРСТВО
39. РІВНОВАГА
40. ЧАЙ НА ВЕРАНДІ
41. ДОВІР'Я
42. ПРОМИНАННЯ
43. АКТРИСА
44. КАПРІ
45. ЮНІСТЬ
46. РОЗУМНИЦЯ
47. ТЕАТР
48. ОБЛИЧЧЯ
49. ПРОЗРІННЯ
50. ЛИСТ ТРЬОХ ЛЮБАСОК
51. СІНО
52. ОЧИЩЕННЯ
53. ЗАПИТАННЯ
54. УСМІШКА
55. НАУКА